

Наше Слowo

УКРАЇНСЬКИЙ
ТИЖНЕВИК
TYGODNIK
UKRAIŃSKI
UKRAINIAN
WEEKLY

Рік LXXVIII № 35 (3446) Варшава, 3 вересня 2023 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото з фейсбук-сторінки Євромайдан-Варшава

32-га річниця незалежності України у Варшаві. с. 2

Маріанна Яра: «Чим більше людина ділиться,
тим більше має». с. 8

Барви української культури в Банях-Мазурських. с. 13

Тетяна ДАНЮЧЕНКО

Фото з фейсбук-сторінки Євромайдан-Варшава

32-га річниця незалежності України у Варшаві

«Слава Україні», «нехай живе Польща» та «дякуємо» – ці слова лунали над центром Варшави на святкуванні Дня Незалежності України, мабуть, сотні разів. Це українці дякували полякам за гостинність і підтримку в часи російсько-української війни. Більше 30 тисяч людей, за даними організаторів, зібралися 24 серпня на Замковій площі на концерт, який організували Євромайдан-Варшава разом з фондом Stand with Ukraine, за підтримки Посольства України, міста Варшави, Об'єднання українців у Польщі та спонсорства T-Mobile PL, Nova Post та інших.

Євген Клімакін, Наталя Панченко, Василь Зварич та Міхал Щерба

– В День Незалежності України ми всі, хто тут зібрався, хочемо сказати, що українська незалежність стає теж польським святом. Це для нас дуже важливо, бо можемо тут усі разом відчувати братерство та потребу взаємної солідарності, яка може бути гарантією нашого майбутнього, – сказав, відкриваючи подію, голова ОУП Мирослав Скірка та подякував місту Варшава, раді міста та меру за підтримку в організації свята.

Захід, який традиційно вели Євген Клімакін та Наталя Панченко, почався з промов багатьох українських військових – чоловіків та жінок, які вітали Варшаву віртуально, через екран, на якому демонструвалися їхні відеозвернення. Прості і в той же час щемливі слова торкалися серця кожного, хто їх слухав:

– Вітаю, Варшаво! Вітаю українців і українок з Днем Незалежності, який, на жаль, ми сьогодні виборюємо зі зброєю в руках, віддаючи за це свої життя, своє здоров'я. Для когось війна закінчилася, для когось вона ще не починалася, а для нас вона продовжується з 2014 року, а точніше вона триває 300 років – із сказаним нашим сусідом.

– Ця боротьба буде тривати дуже довго, я вас дуже закликаю сісти й подумати, як ви можете навчитися жити в цій реальності і не виснажуватися. Закликаю тих людей, які ще думають, чи варто йти в ЗСУ захищати свою країну – іншого шансу не буде. Ті, хто вже 10 років борються, важко заплатили і платять ціну за цю боротьбу.

– Чи буде вітання з Днем Незалежності в наступному році залежить від вас також. Дякую тим, хто долучається до цієї боротьби, не боїться ворога. Це стосується не тільки

ки українців, а й усіх, хто долучається до гуманітарної допомоги. Сьогодні я маю змогу записати це відео для вас, а можливо, завтра вже її не матиму.

– Я не військовий, я творча людина. Я 30 років присвятив професійній освіті. Я така сама людина, як і всі навкруги, з плоті і крові, а не з каменю і металу. Я не навчений якись особливим навичкам, я так само боюся артобстрілів і снайперів, я так само хочу жити, але в лютому 2022 року я вдягнув цю уніформу і пішов захищати свою землю, тому що знав, що ніхто, окрім мене, не зробить цього, й замість мене ніхто не повинен це робити.

Німою відповіддю їм були сотні українців на Замковій площі, які тримали над головами картки з іменами загиблих в цій жорсткій та довгій війні.

До присутніх звернулися також з відеопромовами президенти України і Польщі. Володимир Зеленський вітав і дякував усім українцям: бійцям на фронті, їхнім матерям та родинам, дітям, що малюють малюнки солдатам, тим, хто пережив окупацію і не зламався, одним словом – усім тим, хто тримає Україну, «великому народу великої країни».

– Я дякую кожній українській матері, для якої наша держава є і залишиться домом, попри те, що через війну довелося поїхати, – говорив президент. – Коли в будь-якій країні мама дає своїй дитині книжку українською, щоб дитина не втратила себе, коли мама вчить української, переживає за Україну і чекає новин з України, чекає, щоб можна було повернутися, – це найважливіше. Бо ви важливі, всі українці, де б не довелося зараз бути.

– Дорогі друзі, Польща була першою європейською країною, яка визнала незалежність України, – сказав Анджей Дуда. – Сьогодні, коли ви показуєте усьому світові, що таке любов до свободи, ми також стоїмо з вами, пліч-о-пліч, аби підтримувати вас на дорозі до перемоги. З нагоди свята Дня Незалежності України, бажаємо вам справедливого миру, безпечного і гідного життя в євроатлантичній родині. Нехай живе незалежна Україна, нехай живе вільна Польща!

Привітати українців змогли не тільки віртуально, але цілком реально посол України в Польщі Василь Зварич, який щиро дякував Польщі за підтримку та спільну боротьбу, та віце-керівник комісії Україна-НАТО Міхал Щерба, що говорив від імені мера столиці Рафала Тшасковського.

– Хочу вас всіх привітати з цим святом для кожного українця Днем Незалежності, – проголосив Василь Зварич, – і

подякувати кожному за ваші прекрасні вишиванки, за те, що високо піднімаєте прапор України, що ви пишаєтеся тим, що ви українці. Незалежно від того, де нас розкидало життя, ми всі сьогодні єдині як ніколи, а в єдності наша сила і наша перемога. І дуже добре, що сьогодні ми боремося не одні, а весь вільний світ з нами.

– Київ і Варшава – спільна справа! – виступив Міхал Щерба. – Варшава та варшав'яни завжди будуть солідарні з Україною – аж до її повної перемоги над країною-терористом. Ми підтримуємо Україну і хочемо бачити її в ЄС і в НАТО. А ще ми хочемо більше зброї, бо розуміємо, що українська кров сьогодні проливається, зокрема, за Польщу, Євросоюз і усю євроатлантичну спільноту. Українці, ви тут як в себе вдома, завжди любими та є частиною нашої спільноти. Ми з вами солідарні, можете на нас розраховувати!

Важливою частиною події було вручення нагород «STAND WITH UKRAINE AWARDS», що їх отримали від української спільноти поляки, які підтримували Україну та українців під час війни. Відзнаками були нагороджені: відома тенісистка Іґа Свйонтек, що організувала благодійний матч; журналіст Славомір Сераковський, котрий ініціював збірку на Байрактари, журналістка Кароліна Баца-Погожельська, що з першого дня поїхала в Україну, де допомагає як військовим, так і цивільним, митець Бартоломей Келбович, що створив понад 100 витворів мистецтва, які є ілюстраціями війни, підприємці Рафал Бжоска та Омена Менса – в квітні 2022 року вони вислали до України 34 вагони гуманітарної допомоги, ксьондз Мечислав Пузевич, фундатор Центру волонтерату в Любліні, у відділеннях якого знайшли прихисток більше 5 тисяч біженців, й він вислав понад 400 тонн допомоги, а також волонтер та парамедик Даміан Дуда, що рятує життя на фронті.

Однак не тільки промови лунали на цьому святі, не тільки пафосні, патріотичні чи гіркотні емоції володіли публікою, було також багато музики і співу. На варшавській сцені виступили – польський гурт TARAKA, зокрема з піснею «Podaj rękę Ukrainie», польсько-український гурт ZAZULA, що виконує пісні в техніці білого співу, а також фіналісти «Євробачення» український гурт Go_A. Саме останні були центром уваги, саме їх очікували найбільше, вони запалили слухачів, заспівавши, серед іншого, свої хіти «Шум» та «Соловей» – під них українці на площі голосно співали та водили хороводи, відчуваючи себе дійсно в колі своєї родини, своєї спільноти. ●

Гурт TARAKA

Гурт Go_A

У Польщі привітали українців із Днем Незалежності

Цього року, як і минулого, 24 серпня президент Польщі Анджей Дуда привітав голову української держави Володимира Зеленського з нагоди українського державного свята. Побажав справедливого миру та висловив сподівання, що через рік Україна знову відзначатиме цей день справді незалежною – вільною від російської агресії.

Президент Анджей Дуда також написав вітання у твіттері.

«День Незалежності України сьогодні має особливо символічний вимір. Російська агресія є тестом на довіру для демократичних держав вільного світу. Якщо вони допоможуть Україні захиститися та залишитися незалежною, свобода та міжнародне право – переможуть. Якщо Україна потоне в пітьмі російської окупації, переможуть насильство й зло. Польща завжди була на боці свободи та незалежності. Польща стоїть за вільну й незалежну Україну!» – читаємо на його сторінці.

У твіттері з'явилося привітання й від Міністерства закордонних справ Польщі. «Щирі вітання з Днем Незалежності України!» – ці слова супроводжують святкову листівку від МЗС Польщі.

Натомість Генеральний штаб Війська Польського з нагоди українського свята та за «героїчну боротьбу на захисті Батьківщини» висловив вдячність і шану воїнам Збройних сил України. «Територіальна цілісність, суверенітет і незалежність України є фундаментальними для європейської безпеки», – написано в їхньому твіттері.

З державним святом українців привітали теж мери польських міст.

«Дорогі друзі! Широ вітаю вас із Днем Незалежності України!» – розпочав своє відеопривітання мер Кракова Яцек Майхровський. Ці слова прозвучали українською мовою. Далі очільник міста побажав, щоб свобода мислити й діяти завжди була перевагою українців.

Тим часом Александра Дулькевич, мер Гданська, вітаючи українців, наголосила, що місто Гданськ солідарне з Україною та підтримує українську громаду й на символічному рівні. «Нехай нарешті закінчиться кошмар цієї війни!» – написала голова міста.

«32 роки тому Україна визначилася зі своїм майбутнім як вільної незалежної держави. Понад півтора року ми із захопленням і повагою спостерігаємо за тим, як її мешканці захищають свободу та суверенітет рідної землі від російської агресії», – написав мер Любліна Кшиштоф Жук, який зазначив, що повномасштабна війна, розв'язана росією, показала «величезну силу українського народу, мужність його воїнів, жертвність мільйонів українських громадян».

Своїми рефлексіями з нагоди українського державного свята в соцмережах поділився теж Якуб Мазур, заступник мера Вроцлава, який 24 серпня взяв участь у вроцлавських святкуваннях Дня Незалежності України.

«Незалежність України невіддільна від незалежності Польщі. Знав про це, зокрема, Юзеф Пілсудський та Єжи Гедройць. І цією думкою ми сьогодні також керуємось,

несучи допомогу та виявляючи свою солідарність. Хай живе Польща, хай живе Україна!» – пише у твіттері Якуб Мазур.

У соцмережах з'явилися теж вітання від заступниці мера Варшави, уповноваженої в справах жінок Альдони Махновської-Гури, мера Гдині Войцеха Щурека.

День Державного прапора України

Щорічно 23 серпня українці відзначають День прапора. Свято було засноване указом Леоніда Кучми у 2004 році з метою виховати повагу громадян до державних символів України. У 2022 році та цього-річ свято в Україні відзначали без масових заходів через загрозу ударів росії по українських містах.

У Польщі цього дня в багатьох містах на вулицях з'явилися синьо-жовті прапори – зокрема на вітринах кафе чи ресторанів, якими керують українці в Польщі. Того дня в Перемишлі у вікнах Народного дому було вивішено величезні полотна тканини синьо-жовтого та біло-червоного кольорів. Наступного дня, у День Незалежності України, на стіні будинку з'явилася табличка польською та українською мовами з написом: «Немає незалежної України без незалежної Польщі. Немає незалежної Польщі без незалежної України».

«Ці слова вперше промовив у березні 1920 року Ігнацій Дашинський, згодом голова Сейму II РП. Безумовно, ця думка була близькою Юзефу Пілсудському, який залишався вірним їй у різні періоди своєї діяльності. У міжвоєнний час найбільш послідовно цю ідею розвивав Єжи Гедройць. З часом Єжи Гедройць та українське коло „Культури“ розвинули цю доктрину до рівня східної політики незалежної Польщі. Ця концепція була також розроблена польською демократичною опозицією в 1970–1980-х роках, серед яких активісти „КОР“, особливо Яцек Куронь», – написали діячі Об'єднання на фейсбук-сторінці Народного дому. Вони наголосили, що в тридцять другу річницю незалежності Україна бореться за свою свободу й водночас захищає решту демократичного світу, зокрема Польщу, від загрози варварської росії.

«Ми переконані, що бути разом із героїчною та мужньою Україною має бути нашим добросусідським, спільним інтересом», – завершується допис.

У День Державного прапора України представники ОУП з інших міст приєдналися до відзначень, організованих консульствами України, як-от у Гданську.

Фото Павла Лози

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

Павло ЛОЗА

Фото автора статті

Один, два, три – продано!

Ці слова 27 серпня багато разів звучали в Універмазі братів Яблковських у Варшаві. Там, у центрі Варшави, відбувся благодійний концерт та аукціон картин українських художників. Мета – зібрати кошти на підтримку парамедиків в Україні.

На виставці, яку всі охочі могли відвідати від середини серпня, було представлено понад 200 картин українських художників із різних регіонів. Зокрема, можна було побачити картини мариупольських митців. Художники, котрі втекли від війни, деякі з робіт намалювали вже в Польщі. Також було виставлено картини митців із Польщі, наприклад, Сусанни Ярої із Сянока. Загалом під час аукціону відвідувачі могли придбати понад 140 робіт.

Головною частиною заходу став благодійний аукціон картин українських художників. Під час офіційного відкриття виступила співзасновниця Фонду Uniters й ініціаторка події Галина Андрушків.

– Ми всі тут разом, бо відчайдушно шукаємо можливість врятувати хоча б одне життя. На жаль, ці безперервні життя перериває ця проклята війна, – звернулася до присутніх Галина Андрушків. Команда Uniters, якою вона керує разом із дочкою Вікторією, пів року працювала над унікальним рюкзаком, що, зокрема, дозволяє виконувати операції на полі бою. Кошти з аукціону підуть на виготовлення саме таких рюкзаків.

– Смерть учасника Інтернаціонального легіону поляка Даніеля Штибера стала поштовхом для роботи над рюкзаком. Він загинув, захищаючи Україну. Медики не встигли його довести до пункту стабілізації. Тому кожен такий рюкзак рятує життя, – наголосила Галина Андрушків, котра за день до заходу повернулася з України з похорону брата, який загинув під Запоріжжям. – Не можна звикнути до болю втрати близьких. Але ми повинні на-

Ведучи аукціону

вчитися з цим жити. І зробити все, щоб уберегти інших сестер, матерів, батьків.

– Кожен рюкзак коштує приблизно 8200 злотих. Насправді він неоціненний, бо рятує життя, – сказав Мирослав Скірка, голова Об'єднання українців у Польщі, яке було партнером події. Як зазначив голова організації, метою путіна також було знищити ідентичність шляхом знищення культури, зокрема малярства.

– Ми прийшли сюди сьогодні побачити цю культуру. Як видно, вона сильніша за того тирана з москви, – додав Мирослав Скірка.

– Ці картини демонструють велику силу єднання людей. Вони також демонструють нашу соціальну відповідальність, яка виходить за межі нашої країни. Цей аукціон – це також солідарність із тими, хто віддає своє життя за незалежність України, – зазначила Агнешка Вирвал, голова Комісії культури та сприяння місту в Раді Варшави та депутатка цієї ж ради. Вона теж закликала взяти участь в аукціоні.

Перед початком аукціону присутні послушали пісні у виконанні Українського чоловічого хору «Журавлі», репрезентативного колективу ОУП.

Серед офіційних гостей були присутні третій секретар Посольства України в Польщі Василь Мельничук, а також Марта Яблковська, дочка Яна Яблковського – власника Універмагу братів Яблковських у Варшаві. ●

Рюкзак, що рятує життя

Підготував Григорій СПОДАРИК

«Ваш вогонь прагнення до свободи надихає всіх вільних людей світу»

Володимир Зеленський вітає українців. Фото з сайту Офісу президента

Унаслідок повномасштабного вторгнення в Україні вже вдруге не проводили масових заходів із нагоди Дня Незалежності, але не бракувало символічних акцій до цього найбільшого свята українців. Вони були різноманітні, як личить незламній нації.

До Дня Незалежності Національний банк України презентував пам'ятні монети номіналом 5 та 10 гривень «Сміливість бути. UA», присвячені мужності українців.

Український банк спільно з Національним банком Польщі до Дня Незалежності України також випустили спільний набір із двох срібних пам'ятних монет «Дружба та братство – найбільше багатство». Особливість проекту полягає в тому, що монети разом утворюють символічну фігуру у формі серця. Їхній номінал – 10 гривень та 10 злотих.

Укрпошта тим часом випустила нову марку «Україна-мати». Ініціативу пов'язано зі зміною назви й значення колишнього радянського монумента «Батьківщина-мати» у Києві. Після тогорічного голосування в застосунку «Дія», згідно з бажанням його учасників, було змінено назву монумента й встановлено український державний герб замість радянського.

До символічних жестів слід зарахувати й виконання на одній зі станцій метро у Харкові гімну України чи проведення в Житомирі велопробігу з нагоди Дня Державного прапора та Дня Незалежності України. У акції взяло участь близько 80 велосипедистів, які подолали майже 12 км вулицями міста.

У багатьох обласних центрах, як Кропивницькому, Черкасах, Житомирі або Львові, ушанували пам'ять загиблих героїв. У мережі Телеграм голова Львівської обласної державної адміністрації Максим Козицький написав: «Тримаємося, єднаємося та продовжуємо працювати на перемогу. І вона обов'язково буде. Незалежність доводимо щодня». Його колега в Кропивницькому Андрій

Райкович зі свого боку написав: «32 роки незалежності. 9 років боротьби. 547 діб супротиву російському агресору. Україна стоїть. Україна б'ється. Україна переможе».

Тим часом на Закарпатті в місті Ужгород День Незалежності зустріли світанковою «Молитвою за Україну». Така акція відбувається вже десятий рік поспіль. Її цюгорічною особливістю стало те, що молитва лунала 50 мовами. Серед них була державна, мови національних спільнот Закарпаття та народів світу, які підтримують Україну в боротьбі з російським агресором.

Оригінально святкували й в Одесі. Спочатку в Міському саду також об'єдналися представники різних конфесій у спільній молитві. Після цього кожен охочий міг взяти участь у прикрашанні святкового короваю у вигляді карти України. Його передали до шпиталю військовим, які проходять в Одесі лікування та реабілітацію.

У мистецькій атмосфері відсвяткували День Незалежності в Полтаві, де в одному з соборів організували виставку колажів «Наш Неш». Вона поєднала пейзажі повоєнної Великобританії та звільнених міст Харківщини, Чернігівщини, Миколаївщини та Донбасу. Авторка колажів Олеся Геращенко пояснює, що британський художник Пол Неш зацікавив її способом, у який змалював I Світову війну. Тодішній британський цензура забороняла зображувати загиблих людей, тому художник вирішив жажіття війни показувати через знищену природу.

У Чернігові після ракетної атаки агресора 19 серпня, в якій загинуло 7 людей, а 156 дістали поранення, скасували всі святкові заходи, пов'язані з Днем Прапора і Днем Незалежності.

Символічна подія відбулась у Бучі. Тут глава ПЦУ митрополит Епіфаній освятив іконостас у храмі святого апостола Андрія Первозваного. Згаданий храм становить символічне місце, оскільки на його території було масове поховання вбитих росіянами невинних жителів міста.

Головні урочистості в Києві очолив президент Володимир Зеленський. У них узяли участь також члени іноземних делегацій, військові та представники громадськості. До учасників українською мовою звернувся президент Литви Гітанас Науседа: «Ваш вогонь прагнення до свободи надихає всіх вільних людей світу. Ви – не самотні: Литва з перших днів палко підтримує й буде підтримувати Україну. Крим і Донецьк, Маріуполь і Мелітополь – це Україна. Ми знаємо: ви переможете». У своєму виступі президент Володимир Зеленський запевнив, що україн-

Павло ЛОЗА

Фото автора статті та з архіву Маріанни Ярої

Маріанна Яра: «Чим більше людина ділиться, тим більше має»

«Везти допомогу небезпечно? А де безпечно? Вбити може як ракетний обстріл, так і вантажна машина, яка вдарить твою автівку на дорозі», – говорить Маріанна Яра, культурна діячка із Сянока, яка організовує збірки допомоги в регіоні й доставляє її в Україну.

– Майже одразу після нападу росіян на Україну в Польщі було створено пункти допомоги для біженців, зокрема в Кросценку, де польсько-український перехід. Ви, мабуть, були там із самого початку?

– Так, і для мене те, що треба допомагати, не було чимось новим. Бо ми від 2013 року, від Майдану, підтримували Україну, як могли. Потім почалася акція «Свята без тата». Завдяки архиєпископові кир Паїсію ціла православна Перемисько-Горлицька єпархія приєдналася до різних ініціатив на підтримку України. Так тривало дев'ять років. А коли зранку 24 лютого минулого року вдарили по Києву, уже не можна було робити збірок час від часу. Мушу сказати, що серед моїх друзів не було інертних людей. Не було такого, що свої проблеми в цей момент ставили вище від України – працювали при різних збірках. У нас першими біженцями були діти з дитячого будинку на Львівщині. Їх поселили у Центрі «ЕЛЕОС» у Гладишеві (Православний благодійний центр Перемисько-Горлицької єпархії – прим. ред.). Приїхало майже сорок дітей з опікунами. Вони там до сьогодні. Уже збиралися повертатися, щоб діти з вересня почали навчання, а після удару по Львову в липні вирішили лишитись у нас. Чекають.

– Кажете, що питання допомоги для вас не є чимось новим. Але, напевно, тепер було важче через кількість осіб, які потребують підтримки.

– Напевно, торішній березень був важким. Думаю, для всіх. Треба було перевозити людей, шукати тимчасовий притулок на два-три дні, а пізніше шукати щось стабільнішого. Я собі зараз навіть не уявляю, звідки ми мали сили. Чергували кілька діб на кордоні, зустрічали людей, реєстрували їх. Біля Кросценка були два пункти – у селах Рівня й Лодина. У школі зробили штаб для координування. Там теж видавали гуманітарну допомогу, годували людей і там же був тимчасовий нічліг. Я дуже вдячна бургомістру Устрик-Долішніх Бартошу Ромовичу, що одразу організував великий штаб і, що головне, здійснював контроль над тими автобусами та маленькими бусами, які забирали людей. Записували дані матерів, дітей, куди їдуть і дані перевізника або водія. А знаю, що в інших місцях були випадки, коли хтось забрав молодих людей – і вони пропадали. Також відразу відгукнулися наші друзі з Німеччини, Франції. Наприклад, о. Юліан Феленчак, православний парох з Морохова, організував кілька «тірів» (вантажна машина – прим. ред.) допомоги з Франції. Ми її доставили до волонтерів в Україні, яких знаємо з 2014 року. Співпрацюємо з тими ж людьми, з якими починали десять років тому, крім однієї волонтерки – письменниці з Тернополя Лілії Мусіхіної. Минулого року вона мені написала: «Я вже не волонтер, іду на фронт». Ми ще їй допомогли зібрати на форму – і вона досі на передовій. Знаю багато таких, які зараз воюють.

– Жінок?

– Так, бо ми працювали та працюємо з багатьма жінками. Маю чудовий пункт у Самборі. Там є голова Товариства «Бойківщина» Люба Саварин, батько якої із села Мокре, що біля Сянока. Як доля складається: ще до повномасштабного вторгнення росії Люба побачила в інтернеті картини художника з Мокрого – Мирослава Гаврильця. На одній з них зображена панорама Мокрого, і вона її хотіла купити. Автор подарував їй картину безплатно. Так почалося наше знайомство. Люба дає нам список того, що їй потрібно, і ми збираємо. Самі в православній парафії у Сяноці виготовляємо так звані «цеглинки». Це маленькі молитвеники або образочки, які продаємо. За отримані гроші купуємо допомогу й веземо її. Не можемо не згадати тут мою щирію приятельку – Дануту Співак, котра найактивніша в нашій парафії, саме з нею возимо допомогу в Україну.

– Як везете?

– Спочатку були «тіри», які безплатно надав нам український підприємець із Перемишля. Зараз такої можливості немає. Тепер складаємо сидіння в машинах, пакуємо й веземо самі. Щодо біженців, то від початку вони жили у нас в місті не лише в готелях, а також у наших людей. У плебанії, де я живу з чоловіком, тимчасове житло впродовж півтора року мало близько 60 людей. Тільки протягом перших чотирьох місяців у нас жило 15 осіб. Ще ліжка можна розкласти, але ванна та кухня – одна. Якось усе вдалося. Спершу я робила списки тих, хто в нас проживав і куди далі поїхав. Пізніше вже перестала.

– Ви сказали про друзів з-за кордону, які вам допомагали. Якими чином?

– Друзі це зараз, але рік тому деякі були мені зовсім чужі. Є, наприклад, Аліна Недзельська з Гамбурга.

Це полька, але в неї щира любов до України. Вона сама звернулася до нас із питанням, чи приймемо кілька «тірів». Домовилися, що машини в нас мали розвантажитися і повертатися в Німеччину. Так і сталося. Речей в єпархіяльному будинку було стільки, що перейти з кімнати в кімнату було неможливо. Мій син Данило з друзями пакував усе до автівок і заводив, зокрема, у Львів. Там працюємо з людьми в Україні, яким ми віримо і знаємо, що нас не підведуть. Крім того, завдяки цій гуманітарній допомозі, ми могли підтримувати й біженців у нашому місті. Також для їхніх сімей, які лишилися, зокрема у східній Україні, ми робили пакунки й висилали Новою поштою. Зараз теж поштою передаю посилки на передову. Два дні – і посилка вже там, куди має прийти.

– **Львів, Самбір, Тернопіль. Де ще маєте волонтерів, з якими співпрацюєте?**

– Також у Вінниці. Це завдяки акції «Свята без тата». Кілька років тому діти, які втратили батьків, приїхали на відпочинок до Команчі. Вони жили в осередку Сарепта. Частина не розмовляла українською мовою. Ми з ними багато працювали, вчили пісень. Саме тоді познайомилися з волонтерами з Вінниці. Як їм щось зараз дуже треба, ми це шукаємо, купуємо й висилаємо – така наша робота. І вона мусить тривати. Подумати, щоб у XXI столітті в центрі Європи агресор знущався з цілого народу – це справді геноцид, який триває. Ще немає повної перемоги, але війна показала мільйонам українців, ким є цей сусід, що це сусід, якому не можна вірити, який віками нищив матеріальні й нематеріальні цінності. Але передусім людей. Я вважаю, таке відкриття очей деяких частковою перемогою. Багато таких осіб опинилося в нас. Українська громада у Сяноці мала готові кімнати, щоб приймати постраждалих від війни. Ніхто не лишався байдужим, не нарікав на ускладнення. Минуло півтора року, у Сяноці мешкає кілька тисяч біженців, частина пішла працювати. Але якщо в когось багато дітей? У нас є матір, в якій п'ятеро дітей. Вона не пороздає тих дітей і не піде на роботу. Її чоловік міг виїхати, але вперся – лишився й зараз воює. Я дуже вдячна українцям із Сянока, друзям, парафіянам, учасникам наших ансамблів за допомогу й підтримку. Мені не треба багато просити. Наприклад, кажу в ансамблі «Співанка»: «Мені треба це і це». Нема питань – зібрали допомогу й навіть завозили її з мною в Самбір, жінки, яким близько 60 років. Те саме ансамбль «Лем Ми»: з двох концертів гроші віддали на підтримку для армії.

– **Бачив ці благодійні концерти.**

– Так само дівчата з гурту «Відимо» – увесь ансамбль працював зі мною. Найбільше тішить, що ніхто з близьких мені людей не лишився байдужим. Не було таких моментів у перші місяці війни, щоб не прийшли після роботи й не допомогли. Бувало, що вночі сортували допомогу, а зранку знову йшли на роботу. Звичайно, зараз ситуація змінилася, бо мало речей для сортування та пакування. За півтора року теж багато змінилося у ставленні до війни й через інфляцію. Ціни за рік змінилися, й люди не можуть витягнути з гаманця стільки ж, як раніше. Проте вважаю, що чим більше людина ділиться, тим більше має. Не тільки, коли йдеться про духовну підтримку, матеріальну теж. Одного разу мені привезли теплі військові куртки з Німеччини, двісті штук. Терміново були потрібні гроші. Я якраз отримала тоді дзвінок з інформацією, що мені висилають переказ. Не було грошей, а завдяки переказу – знайшлися.

Найважче, коли їдеш в Україну і бачиш людей: засмучених, пригнічених. Вони все дійсно переживають, бо в когось член сім'ї загинув або брат, син, чоловік чи тато зараз воює. Постійна думка, що ж буде далі, пригноблює. А ще коли сирени починають гудіти. Коли я перші рази везла допомогу й гуділи сирени, теж думала постійно, де впаде ракета. Але що мала робити – ховатися під машину? Проте ми тут як місцева громада на Сянічині не хочемо хвалитися. Коли людина свідомо, що на все є Божа воля, то світ легше сприймається таким, яким він дійсно є. ●

Анна РУССУ

Фото з архіву героїні статті

«Попри складний досвід ми маємо давати надію»

Перша книжка Олі Русіної побачила світ, коли письменниці було 16 років. А нещодавно вийшла вже шоста її книга для дітей, що розповідає історію тракторця Тора, в країну якого приходить війна. Оля працює журналісткою та ведучою «Громадського радіо» в Україні, у минулому була редакторкою та кореспонденткою «Нашого слова». Є членкинею Українського ПЕН-клубу. Курує Нью-Йоркський літературний фестиваль (НЛФ) та координує організацію табору для молоді зі сходу України. Про це все – у розмові з Олею Русіною для нашого тижневика.

– Нещодавно вийшла твоя нова книжка для дітей «Тор – тракторець, що тягне танк». Розкажи, як з'явилася ця історія?

– Вона почалася навіть не із самого Тора. Там є така героїня – Сирена Повітряної Тривоги. Я пам'ятаю, коли вона з'явилася. Це було на початку повномасштабної війни. Тоді Київщина була під окупацією. Я дуже часто о 5-й ранку сиділа на кухні. Коли були сильні обстріли Києва, ми з моїм хлопцем спали уночі по черзі, щоб у разі небезпеки одна людина могла швидко збудити іншу. Я завжди лягала першою й спала десь до 5-ї ранку. А потім він мене будив та йшов спати. Отже, за вікном сірі-

ло, я заварювала каву, сиділа на кухні й думала. Коли ти чуєш сирену о цій ранній порі, коли вулиці ще порожні й триває комендантська година – цей звук дуже гулкий, розноситься між будинками. В один із таких ранків, чуючи сирену, я подумала, що це реально звучить так, ніби вона розспівується. Бо вона змінює постійно дві ноти. Переходить від однієї до іншої, а потім знову повертається до першої. Ніби вона хоче співати далі, але не може. І в мене виник у голові цей образ: Сирена, що мріє стати оперною співачкою. Тоді я ще подумала, що це прикольний образ для дитячої книжки. Але одразу я нічого з цим не робила й нічого не писала. Потім, коли в медіа й десь у фейсбуці побачила історію про трактор, який тягне танк, теж подумала, що це дуже класний образ. Він такий багатозаровий: про те, що трактори не зроблені для того, аби тягати танки. Вони зазвичай цим не займаються, але зараз така ситуація, війна, що вони мусять це робити, аби допомогти іншим. Насправді так зробило дуже багато людей. Ті ж військові, які в цивільному житті мали зовсім іншу професію, але у цій ситуації вони йдуть, повністю змінюють свій рід занять, мобілізуються й обороняють інших. Я подумала, що це дуже місткий образ, який водночас пасує саме до дитячої книжки, бо він яскравий, він нестандартний. І теж його запам'ятала.

Насправді я не писала цієї книжки одразу, тому що ніе czułam się na siłach, як у Польщі кажуть. Не відчувала достатньо сили, щоб це зробити так, як мені хотілося. Я переконана, що, якщо ми пишемо про війну для дітей, то головна задача автора чи авторки – це завжди в кінцевому підсумку давати надію, щоби дитина, коли дочитує розділ чи всю книжку, не залишалася наодинці з цим важким емоційним досвідом. Попри складний досвід, болючі теми, які описують такі книги, ми маємо давати надію. Наприклад, в іншій моїй книжці про війну – «Абрикоси зацвітають уночі» – не йдеться безпосередньо про кінець війни, але там герої планують майбутнє, вони думають, що колись ця війна закінчиться. В історії про тракторця Тора є сцена, де війна закінчилась, і всі відбудовують своє рідне місто. Тоді, на початку повномасштабної війни, я, мабуть, не мала психологічно цієї сили, щоб написати саме так – із надією. Тому я просто цих героїв відклала, запам'ятала. Десь тільки в кінці літа сіла писати саму історію. Там є тракторець, який тягне танк, Сирена Повітряної Тривоги, яка хотіла стати оперною співачкою, є протитанкові їжаки та їжаченята й Протиповітряна Пташина Оборона.

– У польському видавництві «Dwie Siostry» триває переклад твоєї книжки для підлітків «Абрикоси зацвітають уночі». На якому етапі перебуває робота?

– На жаль, не знаю, на якому етапі сам проєкт. Знаю, що перекладачкою буде Йоанна Маєвська-Грабовська. Видавництво подавалося на грант від Українського інституту книги на переклад української літератури іншими мовами. І вони цей грант отримали.

– За мотивами цієї книги учні Мистецької театральної школи в Одесі підготували виставу. Поділись своїми враженнями від постановки.

– Це було дуже класно. Одного дня мені написав їхній режисер Федір Ткач про те, що його учні, їхні випускники, роблять виставу за «Абрикосами». А потім мені скинули ціле відеозвернення, яке записали випускники. Розказали, хто вони, що в Одесі є така школа. Це було

Оля Русіна й Вікторія Амеліна

якось страшенно мило й одразу запам'яталося. Я їм теж у відповідь записала відеозвернення. Це було на початку весни, вони тоді тільки починали працювати над постановкою. Ідеться про випускний проєкт учнів, які цього року закінчують мистецьку театральну школу й вступають у вищі навчальні заклади. Вистава називалася «Рецепти виживання» й складалася з п'яти етюдів на сцені. Це такі двадцятихвилинні чи півгодинні сценки, кожна – за твором якогось письменника. Одна з випускниць – Марина – вибрала мою книжку. Там, до речі, були сценічні інтерпретації Ольги Токарчук, Олександра Ірванця. Усі постановки були дуже різні, як і діти, які їх готували. Інтерпретація Марини виявилася дуже цікавою, мені надзвичайно сподобалося.

– Знаю, що ти зараз працюєш над важливим проєктом – Нью-йоркським літературним фестивалем. Його започаткувала письменниця й волонтерка Вікторія Амеліна, яка нещодавно загинула від поранення, отриманого під час російського ракетного удару по Краматорську. Ти разом з іншими друзями та колегами Вікторії продовжуєш її справу. Розкажи більше про українське місто Нью-Йорк та особливості фестивалю, що там відбувається.

– Я з Вікою познайомилася саме на Нью-йоркському фестивалі у 2021 році, восени. Туди я приїхала як журналістка робити репортаж. У мене тоді був авторський радіопроект – подкаст про різні класні ініціативи на сході України. В ту поїздку побувала в Краматорську, Костянтинівці, Нью-Йорку. Побачила, що буде такий фестиваль, і подумала, що це кльово. Я про Нью-Йорк до того небагато знала. Там потоваришувала з Вікою й почала долучатися до самого НЛФ та його інших ініціатив.

Натомість якщо говорити про Нью-Йорк, то це маленьке містечко за кілька кілометрів від лінії розмежування. Недалеко від нього розташована окупована Горлівка. У самому Нью-Йорку є пагорб, з якого видно окуповані території. Коли місцеві активісти проводили нам екскурсію містечком, ми виходили на нього. Це була така місцева сумна атракція.

Віка Нью-Йорк знала раніше, тому що її чоловік звідти родом. Вона туди вже приїжджала й хотіла зробити якийсь культурний продукт із залученням місцевої громади, що був би «sustainable». У тому сенсі, що його можна було б розвивати далі, мати якусь перспективу, масштабувати на інші населені пункти Сходу. І для Віки було важливо, щоб робити це у співпраці з місцевою гро-

мадою, бо вона там дуже активна. Бо, знову ж таки, повернення історичної назви міста добилася саме місцева громада (у 1951 році з політичних міркувань радянська влада змінила назву міста на Новгородське, повернення історичної назви Нью-Йорк відбулося 2021 року – прим. ред.). Це була їхня ініціатива. На тому ж фестивалі я познайомилася з місцевими активістками з громадської організації «Ініціативна молодь українського Нью-Йорка», які дуже класні й зараз залучені до проведення нашого табору в Карпатах для підлітків та молоді. Вони нам тоді, наприклад, проводили екскурсію Нью-Йорком і розповідали про млин Пітера Діка (паровий млин, зведений у 1903 році – прим. ред.), котрий зараз зруйнували росіяни. Розповідали, що ось тут була книгарня, а там – пожежна частина. Вони могли показати, де стояли ті будівлі, які не збереглися, й розповісти про них дуже багато цікавого. До речі, під час НЛФ ми, учасники й гості, жили в готелі в Краматорську. Цей готель поруч із рестораном «Ria Pizza», куди росіяни втрапили ракетою. А ми дуже часто там їли. Це теж була така фестивальна точка. Ми зранку приїжджали до Нью-Йорка, а ввечері їхали в Краматорськ.

Після НЛФ, за кілька тижнів до повномасштабного вторгнення, відбулась наступна ініціатива, пов'язана з фестивалем. Це була освітня поїздка для переможців конкурсу есеїв, яка називалася «Зима разом». У межах НЛФ пройшов конкурс есеїв для старшокласників нью-йоркських шкіл на тему «Що для мене назва мого містечка». Для переможців призом була поїздка в Київ та у Львів. І от я з ними бачилася в Києві, коли Віка їх привозила. Пам'ятаю: ми їх водили в ресторан Євгена Клопотенка «100 років тому вперед», до нас на радіо – я тоді в них брала інтерв'ю, гуляли на Софійській площі біля ялинки. І це теж була нагода, щоб ближче познайомитися з цими підлітками, у тихому й трохи меншому колі всім дізнатися більше одне про одного. Ми тоді були в Києві, й після цього вони поїхали у Львів. Повернулися в Нью-Йорк, а за кілька тижнів почалася повномасштабна війна.

– На початку серпня мав би відбутися New York Camp, дату проведення якого через загибель Вікторії було перенесено на вересень. Хто буде серед учасників табору та яку програму заплановано?

– New York Camp мав пройти з 31 липня по 5 серпня. Історія цього табору така, що перед повномасштабним вторгненням, після першого фестивалю, Посольство Швейцарії надало ґрант на публікацію книги про Нью-Йорк. На фестиваль приїжджало двоє іноземців: журналіст Себастьян Гоберт і фотограф Нільс Акерманн. На момент фестивалю вони писали книгу про український Нью-Йорк. Ідея була в тому, щоб вони цю книгу таки дописали, видали в Україні й презентували в Нью-Йорку. Натомість почалась повномасштабна війна – з Нью-Йорка всім довелося виїжджати. Зараз місто не окуповане, але під дуже сильними обстрілами. Там дуже близько лінія фронту, і часто скидають КАБи, некеровані бомби. Там дуже сильні руйнування.

Зрозуміло: ідея книги чудова, але зараз її ніяк не можна реалізувати. А ґрант уже надали. Ці кошти просто лежали на рахунку громадської організації «Нью-йоркський літературний фестиваль».

Навесні цього року мені подзвонила Віка, сказала, що вона згадала про ці кошти, і їх треба використати. Вона хотіла зробити під цей грант новий проєкт, але щоб він був максимально із залученням громади. Тоді в неї виникла ідея табору для підлітків та молоді в Карпатах. Ідея полягала в тому, щоб зібрати підлітків та молодь, які зараз в евакуації в дуже різних частинах України та рідко бачаться особисто. Ми хотіли повезти їх в якесь красиве місце в горах, щоб вони там могли трохи видихнути й психологічно розвантажитися. І привезти у цей табір представників різних сфер, як-от: журналістики, культурного менеджменту, письменництва чи режисури, які вже досягли успіху в певній галузі й можуть поділитися своїм досвідом, щось їм показати, щось розповісти. А також, щоб цей табір був приводом для неформального спілкування. Ми протягом усіх п'яти днів живемо в резиденції в горах, маємо там більш таку неформальну програму, наприклад, показ фільму, а потім – просто спілкування. Хотіли б, щоб ці діти краще роззнайомилися з лекторами, розпитували про те, що їх цікавить. Цю ідею зберігаємо попри перенесення табору. Серед підтверджених гостей наразі є Себастьян Гоберт – один з авторів книги про Нью-Йорк, яка вийде пізніше, Софія Челякі з «Форуму видавців», культурна менеджерка, Олена Гусейнова – поетка й радіоведуча, Катя Міхаліцина – теж письменниця, а також художниця, Марина Степанська – режисерка, Олена Максименко – фотографка, письменниця й воєнна кореспондентка.

Зараз поїдуть теж підлітки, які писали есеї для конкурсу, але не виграли. Віка після першого фестивалю казала, що хотіла б дати якусь нагороду всім дітям. Хтось не отримав головного призу, але все одно присвятив цьому час, написав текст. Діти повірили, що якісь люди з іншого кінця України реально проведуть конкурс і будуть займатися цим фестивалем. І, як Віка казала, ці діти просто повірили в нас. Це було дуже помітно на першому НЛФ. Для місцевих дітей і підлітків було сюрпризом, що цей фестиваль узагалі відбувся. Дуже часто вони не вірили, що до них, у це їхнє маленьке містечко недалеко від лінії фронту, та ще й не дуже безпечно, хтось доїде. На фестивалі одна з дівчат, яка писала есей, сказала письменниці Галині Вдовиченко, котра була в журі конкурсу та приїхала на фестиваль: «Я не вірила, що ви таки приїдете». І все одно ця учасниця написала текст. Віці було дуже важливо показати дітям, що це все було марно, що, якщо ми пропонуємо їм щось зробити, то це для нас важливо також. Що ми будемо читати ці тексти, будемо їх наго-

роджувати, будемо далі працювати з цією громадою і не покинемо її.

– Як членкиня Українського ПЕН ти долучалась до їхніх поїздок на деокуповані та прифронтові території. Які ініціативи вдалося втілити під час цих виїздів?

– У ПЕН є окремий проєкт, який називається – літературно-волонтерські поїздки в різні регіони України. Він полягає в тому, що збирається група авторів, письменників і письменниць, журналістів і їде в якесь місто, як-от Харків, Дніпро, Нікополь, Херсон тощо. Заодно вони возять допомогу – військовим і цивільним. Оскільки ПЕН опікується бібліотеками, то дуже часто це ще й книжки для бібліотек, які постраждали від росіян. На місці також проводять події, на які є запит в місцевій громаді, різні зустрічі чи дискусії. Насправді такі поїздки відбуваються мало не кожного місяця. Я не в усіх була, тому що ПЕН теж намагається, щоб кожного разу був різний склад авторів.

Періодично їжджу також сама, коли мене хтось запрошує окремо. Наприклад, перед Книжковим Арсеналом, у червні, я їздила на Чернігівщину. Мене туди покликала організація SavED, і я поїхала проводити зустрічі з дітьми.

Зараз, наприкінці серпня я з ПЕН-ом на Харківщині. Вперше я була в такій поїздці восени минулого року. Це було через місяць після деокупації Харківської області – Ізюма, Куп'янська та інших населених пунктів. Ми тоді були в самому Харкові, проходили там кілька зустрічей. З Катєю Міхаліциною ми як авторки дитячих книг провели зустріч для дітей. Потім їздили в Ізюм і Капітолівку. ПЕН опікується, зокрема, родиною убитого росіянами письменника Володимира Вакуленка, яка живе у Капітолівці, тож ми їх відвідали. Привозили речі для Віталія, сина Володимира, котрий зараз живе із батьками письменника. Їздили тоді також у село Безруки на півночі області. Там свого часу відбулась трагічна історія, коли під час обстрілу на порозі свого будинку загинула маленька дівчинка Маргарита – вона просто не встигла забігти всередину. Ми їздили туди, щоб знайти цю родину й спитати, як їм можна допомогти; також запропонувати допомогу школі в цьому селі. Виявилось, що у селі залишилася жити тільки бабуся Маргарити. Мати й тітка виїхали. Їхній будинок стоїть порожній.

Підтримати Нью-йоркський літературний фестиваль можна, переказавши кошти на один з рахунків, указаних нижче. У разі виникнення питань ви можете зв'язатися з Олею Русіною, написавши на e-mail: olyarusina18@gmail.com

Рахунок (номер картки) в Україні:

5375 4112 0732 8878

Рахунки для закордонних переказів:

Доларовий рахунок:

Beneficiary (Бенефіціар)

IBAN:UA473220010000026204337673172

Account No: 26204337673172

Receiver: RUSINA OLHA

Account with Institution (Банк Бенефіціара)

Bank: JSC UNIVERSAL BANK

City: KYIV, UKRAINE

Swiftcode: UNJSUAUKXXX

Ансамбль «Студенти танцюють»

Григорій СПОДАРИК

Фото автора статті

Барви української культури в Банях-Мазурських

У Банях-Мазурських 19 серпня відбувся фестиваль XII Барви української культури, організатором якого став місцевий гурток Об'єднання українців у Польщі та Гмінний осередок культури й промоції.

– Ми зустрічаємося в бурхливі часи війни, коли наша незалежна Україна більше півтора року гідно бореться з російськими окупантами, які хочуть знищити наш народ, його ідентичність, мову та культуру, – сказав, відкриваючи захід, Євген Нога, голова гуртка ОУП в Банях-Мазурських. Він нагадав, що серед мешканців регіону та учасників фестивалю опинилися біженці й просив про відкритість та зичливість до них.

Про війну, польсько-українську дружбу, потребу постійної підтримки України в боротьбі з московськими загарбниками та красу української культури говорили офіційні гості: війт Бань-Мазурських Лукаш Кулісь, віцемаршалки Вармінсько-Мазурського воєводства Йоланта Пйотровська, депутатка Анна Войцеховська, заступник

голови Вармінсько-Мазурського сеймику Збішко Гомза, голова Комісії нацменшин сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства Ярослав Слома, уповноважений маршалка у справах нацменшин Віктор Марек Лейк та інші.

Цього року на бані-мазурській сцені виступило 12 ансамблів та солістів – разом понад 80 виконавців. Серед них були ансамбль «Студенти танцюють», львів'яни Єва, Давид

та Микита Русини, родина Музиченко із Сарн, хор «Крило», ансамбль «Друзі» з Венґожева, діти з освітніх установ у Банях-Мазурських, ансамблі «Тенча» та «Сурсум Корда», солісти: Юлія Карп, Вікторія Нога та Ігор Гайдаш. У вечірній частині свята з концертами виступили гурти «Гопак» та «Корморан». Захід від початку має на меті поширювати українську культуру, сприяти збереженню ідентичності серед місцевих українців та польсько-українській інтеграції. У зв'язку з війною він уже вдруге став місцем, де ті, хто був змушений втікати від неї, знаходять зв'язок із рідною культурою.

Договір про співпрацю

За «підставлене сусідське плече» зі сцени Барв подякував голова Ратнівської селищної ради Віталій Бірук. Він наголосив, зокрема, на наданому в Польщі захисті українським дітям та жінкам, що дозволило українським воїнам «спокійно й з упевненістю вибивати ворога зі своєї землі». Присутність делегації самоврядників із Ратнова (Волинська область) не була випадковою, оскільки цього дня голова Віталій Бірук та війт Бань-Мазурських Лукаш Кулісь підписали лист про наміри співпраці. Відповідно до документа сторони планують обмін досвідом у сфері територіального самоврядування, освіти, культури, охорони здоров'я, туризму тощо. Ратне й Бані-Мазурські хочуть також спільно реалізувати транскордонні програми Європейського Союзу, організовувати фестивалі, літературно-художні заходи, конференції, конкурси та мистецькі виставки. У межах візиту війт Лукаш Кулісь передав своїм українським колегам два генератори для потреб ратнівської громади. Крім того, очільник бані-мазурського самоврядування повідомив про передачу місцевій українській громаді приміщення в безоплатне користування. ●

Наймолодша солістка Юлія Карп

Анатолій ШОРОХОВ

Фото з Вікіпедії

Юрій Хмельницький – іграшка химерної долі

Богдан Хмельницький мріяв про власну династію. Найвидатніший гетьман України мав двох синів. Старший Тиміш загинув у 21 рік, під час походу у Молдавію. Молодший Юрась на роль правителя не підходив: нерішучий, хворобливий та ще й страждав епілепсією. Можливо, внаслідок потрясіння, яке зазнав у віці шести років. Саме тоді, в 1647 році, його ввіймали посіпаки пана Чаплинського – ворога батька, відшмагавши мало не до смерті. Отже, невиліковна хвороба, або по-народному «падуча», переслідувала його все життя, зробивши іграшкою в чужих руках.

Юний «Хмельниченко» у вихорі ворожих сил

Однак, мрія про династію була сильніша за реальність. В квітні 1657 року тяжко хворий гетьман зібрав в Чигирині козацьку раду, на якій запропонував обрати свого наступника. Він називав прізвиська найвідоміших соратників, але козаки, на догоду Богданові, обрали гетьманом 15-річного хлопчика. Так, Богдан, сам того не бажаючи, «занапастив» власного сина. Стрімкий вир

боротьби за владу закрутив і поніс його через три десятиліття; в нього були втягнуті всі кривні і найближчі соратники батька, іноземні правителі і війська, бо всі хотіли заволодіти «спадком Богдана». Після смерті великого гетьмана козацька старшина придивилась до Юрася і вирішила, що він аж занадто юний. Московські воєводи взагалі зневажали, а один навіть назвав «гетьманеням» і сказав, що він має «гусей пасти, а не гетьманувати». Тому хлопчика відправили в Києво-Могилянський колегіум – довчатися.

Після невдалого гетьманування Івана Виговського (1657-1659 рр.) про нього знову згадали. 11 вересня 1659 року на козацькій раді в Германівці (під Києвом) Юрія, який вже досяг повноліття, знову обрали гетьманом. В жовтні 1659 року в Переяславі представники Московського царства, на чолі з воєводою Олексієм Трубецьким, змусили юнака підписати угоду – нові «статті», які остаточно позбавили Україну самостійності. Юний гетьман і його свита «покинули Переяслав із неприємним почуттям свого безсилля, поразки й ненависті до брутального побідника». Це почуття посилювалось ще й особистим горем родини Хмельницьких: з Московії в Чигирин привезли спотворене тіло Данила Виговського, брата колишнього гетьмана й чоловіка сестри Юрія – Олени. Під градом її прокльонів Юрій змарнів і припинив, а між козаками сталися «значні заворушення». Відношення до «союзників» змінилось. Може, саме тому, коли почались воєнні дії між Московією і Польщею, Хмельницький не захотів допомагати воєводі Василю Шереметьєву, який назвав його «гетьманеням». Останнього розбили під Чудновом поляки й татари. Вони ж «вдарили всією силою» під Слободищами і на Хмельницького. Юний гетьман під час бою почав молитися, а потім вирішив, що краще йти на примирення з поляками. 27 жовтня 1660 року було підписано Слободищенський трактат: Україна стала союзницею Речі Посполитої. Натомість почалась війна з Московією, яка розколола Україну на дві частини – Лівобережну й Правобережну.

Поразки Хмельницького і відмова від влади

На лівому березі владу захопив дядько Юрія по матері, полковник Переяславський, Яким Сомко, який був проголошений «наказним гетьманом». Його підтримало вірне Московському царству козацтво та її війська. Юрія – та частина козаків, яка вирішила порвати з Московією, війська Речі Посполитої і Кримського ханства. Україна опинилась у вогні другої, після смерті Богдана, громадянської війни. Протягом 1660-1662 років Юрій здійснив п'ять походів на Лівобережжя з метою приборкати промосковських козаків, але бажаних результатів не отримав. Більше того, в битві біля Канева (26 червня 1662 року) його військо було притиснуте до Дніпра, сам гетьман з частиною старшин зумів перебраться на човнах на правий берег, але майже всі козаки були вбиті чи потонули в річці. Самовидець розповідає, що загинуло військо, «як козаків, так і ляхів тисяч більше двадцяти, аж від смороду трупу його до Дніпра трудно було приступити, а деякі трупи аж до Запоріжжя позаносило». Однак, молодий гетьман зумів зібрати нове військо, залучив 10 тисяч татар і взяв реванш під Бужином і Ірклієвом. Тепер ряту-

валися втечею через Дніпро вже його супротивники: напівголі вояки, за свідченням автора Віршованої хроніки, поневірялися на правому березі, а лівий був виспаний тілами загиблих. Здавалося, що фортуна посміхається Богдановому синові, але... то була її остання посмішка. В серпні 1662-го його ще раз розбили і авторитет Хмельницького став стрімко падати. Кримський хан вимагав гроші за допомогу у кампанії 1662 року. Юрій «не знайшов нічого кращого, як дозволити ординцям брати ясир у Каневі та його околицях (усього до 20 тисяч душ!), чим зганьбив своє ім'я навіки».

Він вже тяготився владою і прохав козаків позбавити цього «тягара». Козацтво відмовляло, бо над ним ще висів ореол слави великого батька, але в січні 1663 року, на генеральній козацькій раді більшість погодились відпустити «Хмельниченка». «Хай іде до чорта, – кричали деякі з присутніх, – як з нами не хоче жити, а злякавшись, клобуком покриває голову». І він пішов: постригся в ченці під іменем Гедеон, жив у декількох монастирях, став архимандритом. Так, в спокійному, тихому плинові часу, минуло б і все життя, якби ситуація в Україні не змінилась.

Вимушені страждання та ув'язнення

На Правобережжі, де гетьманував Павло Тетеря, вдруге одружений на сестрі Юрія – вдові Олені, піднялось повстання проти поляків. В його організації звинуватили деяких козацьких ватажків і церковників, серед яких був і чернець Гедеон. Його заарештували і навесні 1664 року відправили до Львова, а потім до Польщі. Там, в похмурій тевтонській фортеці Мальборк (Марієнбург), він провів декілька років. Повернувся в Україну лише наприкінці 1667 року. Влада знову змінилась: гетьманом був Петро Дорошенко, котрий орієнтувався на союз із Османською імперією. Юрій-Гедеон, розчарований в Московії і Польщі, підтримав його. В січні 1668 року він виступив на козацькій раді і заявив, що «батьківські всі скарби відкопає» і дасть татарам як плату, але не буде «під рукою великого государя і королівської величності». Однак, ситуація знову змінилась. Якось чорна кішка пробігла між Дорошенком і Юрієм Хмельницьким. Останній став нарікати, що він у «малій повазі» в Дорошенка, а той запідозрив, що в нього хочуть відібрати булаву. Після серпневої ради в Умані (1669 р.) з'явився ще один претендент на владу – прихильник Польщі Михайло Ханенко. Між ним і Дорошенком розгорілась справжня війна. Юрій-Гедеон, який підтримав Ханенка, скинув чернечий клобук і намагався втекти, але був захоплений татарами. Його відправили до Криму, а потім у Стамбул. Перебування в замку фортеці Єдикуле виявилось ще тяжчим, ніж польська неволя. Юрій спробував втекти, але його впіймали, побили киями і прикували ланцюгом до тюремної стіни.

Остання спроба володарювання і безславний кінець

Лише в 1677 році, за наказом султана, його звільнили. Османська імперія, яка захопила частину українських земель (Поділля), прагнула збільшити свої володіння. Турки згадали за Богданового сина: він знадобився їм як маріо-

нетковий володар у майбутньому поході. Французький дипломат де ла Круа, який перебував у Стамбулі, писав, що «Фортуна проявила нарешті милість» до Хмельницького, і колишній в'язень змінив своє «лахміття на пурпур». І це були не просто красиві слова. Великий візир (чи навіть султан) вручив йому ознаки гетьманської влади (булаву, бунчуки, прапори, барабан) і «фірман» (письмовий привілей) на володіння українськими землями. А перед тим Константинопольський патріарх звільнив від чернецтва. Юрія проголосили «князем малоросійської України», за іншими джерелами – «князем Сарматським і гетьманом Війська Запорізького». Юрій-Гедеон, перший і останній в історії України гетьман-монарх, був радий не стільки приманливій «короні», як несподіваному звільненню. На радіощах він обіцяв султанові, що доб'ється підтримки козацтва і без війни оволодіє Чигирином та Києвом.

Турецьке військо, в складі якого були і 300 козаків (звільнених з полону) на чолі з «князем України» Юрієм-Гедеоном, перейшло Дунай. Поки дійшли до Чигирин, чисельність козаків зросла лише до 3000 чоловік. В серпні 1677 року почалась осада міста, населення якого, незважаючи на всі вмовляння Хмельницького, відмовилось здаватись. Не допомогли ані штурми, ані довготривала облога. В липні 1678 року турки прийшли вдруге під Чигирин і розпочали облогу. Юрій-Гедеон розумів, що від результатів цього походу залежить його власна доля. Є свідчення, що він почав домовлятися із польським представником в турецькому таборі про політичний притулок у Польщі. Але тоді йому повезло: після важких, кровопролитних боїв 21 серпня 1678 року зруйноване місто було взяте.

Хмельницький перебрався в Немирів і намагався відродити власну державу на Правобережжі, але ці землі були спустошені безперервними війнами. Становище ще більше погіршилось після Бахчисарайського миру 1681 року, який закріпив панування Туреччини і Московії на українських землях. Юрій фактично втратив владу, впав в тяжку депресію, став мінатись. Тихий, богомольний, «з натури євнух», за словами Самійла Величка, він тепер багато пив і вів розгульне життя. Неврівноваженість, хвороблива підозрілість і надмірна жорстокість все більше проявлялись у його стосунках із підлеглими і населенням краю. Він кидав до в'язниць заможних купців і орендарів, вимагаючи грошей, жорстоко розправлявся з тими, хто йому суперечив. Нарешті, за скаргою одного з купців, був викликаний до Кам'янця-Подільського, резиденції турецького намісника, де отримав вирок – шибениця. Вислухавши його, став «білим як хустка і не сказав ні слова». Де і як закінчив свої дні, не відомо: після 1685 року його ім'я в історії вже не згадується.

Може, не хотілося б мати такого нащадка великого гетьмана, але з історії його не викинеш. Юрій зіграв роль «іграшки фортуни мінливої», за вдалим виразом автора «Історії Русів», бо не мав ні здоров'я, ні особистих рис, ні якостей, потрібних керівникові держави. Хоча, майже всі гетьмани доби Руїни нічим не кращі. Вони – владолюбці й користолюбці, котрі не дбали про народ і суспільство, згинули самі і втратили незалежність – шанс України на краще майбутнє. Їхній гіркий приклад є застереженням і для наших сучасників. ●

Григорій СПОДАРИК

Фото з фейсбук-сторінки Музею лемківської культури у Зиндрановій

Музей у Зиндрановій – більше півстоліття зберігає лемківську культуру

55 років тому був створений Музей лемківської культури в селі Зиндранова. Про його початки, розвиток і сьогодення розповів теперішній керівник музею, син засновника й першого власника Федора Гоча – Богдан.

Богдан Гоч нагадав, що після депортацій в Україну та в межах акції «Вісла» Лемківщина фактично залишилась без своїх давніх господарів. На чужині, згідно з планами тодішньої влади, депортованим загрожувала асиміляція й стирання ідентичності. Водночас влада, перейнявши матеріальну лемківську спадщину, крім кількох церков, жодним чином не була зацікавлена в її збереженні. Людям також не дозволяли повернутися на свою землю. Це стало можливо лише після 1956-го, й тоді на Лемківщину повернулось близько 5 тисяч її давніх мешканців. Проте це була надто мала група, щоб опікуватися залишеною культурною спадщиною. Вони намагалися доглядати за церквами чи придорожніми капличками, але не вистачало сил і можливостей на збереження хат, господарських будинків, знаряддя тощо.

Лемківські громадські діячі зосередилися на відновленні мистецького руху, щоб підтримати дух тих, хто вирішив повернутися на рідну землю.

Богдан Гоч зауважив, що у випадку Зиндранової перша капела і співоча група були створені ще в середині 50-х років. Потім вони почали з'являтися й в інших місцевостях. «Тоді почали

Богдан Гоч

збирати й народний одяг, який використовували на потреби згаданих ансамблів, котрі виступали по селах і так зберігали рідну культуру», – відзначив доповідач. Але й надалі, як зауважив Богдан Гоч, важко було утримувати житлові та господарські будинки. Цю проблему помічали лемківські лідери, й тому на зустрічі 17 серпня 1968 року в Білянці прийняли рішення про створення лемківського музею. Один із лідерів Федір Гоч віддав на його потреби свою хату, а сам переїхав до новозбудованої. Спочатку музей, керівником і юридичним власником якого був фундатор будинків, існував як «кімната пам'яток лемківської культури». Збереження власницьких прав за приватною особою мало свої плюси та мінуси. З одного боку, такий статус не давав можливості отримувати державні кошти на функціонування, а з іншого – влада, яка не завжди була прихильником таких ініціатив, не могла контролювати музей чи довести до його закриття.

Федір Гоч

Музей розпочав роботу, експонатів із кожним роком ставало більше – меблі, господарські знаряддя, народний одяг тощо. У музей потрапили пам'ятки, пов'язані з битвою, що відбулася 1944 року у Дуклянському перевалі, тому що в рядах радянської армії билися також лемки. У 70-х роках лемківські діячі вирішили побудувати на території музею пам'ятник, присвячений саме цій битві, й організувати урочисте відкриття, зокрема за участю гостей із СРСР. Для місцевої влади така активність була неприйнятною, й саперам наказали підірвати пам'ятник. Це відбулось у 1976-му. «Під час вибуху був пошкоджений будинок музею і хата Федора Гоча. Ймовірно, розраховували на те, що виникне пожежа та все знищить, але, на щастя, цього не відбулось», – розповідає Богдан Гоч. Він зауважив, що парадоксально, але справа пам'ятника надала розголосу про музей настільки, що ним зацікавилася Служба безпеки з Кросна. Вони відкрили справу під назвою «Пам'ятник». Із документів польського Інституту національної пам'яті відомо, що тодішня влада мала в планах закриття музею. Формальним приводом мала бути потреба реставрації пам'яток, які врешті мусили потрапити до музеїв у Ряшеві та Ланьцуті. Як зауважив доповідач, невідомо чому, але цей план не був реалізований, так само як і план про перенесення будинків музею до скансену в Сяноці.

Музей мав і має велике значення для лемківської спільноти. Це місце дозволяло відчувати атмосферу рідної хати та землі й відтворити дещо затерті в пам'яті краєвиди, поговорити рідною лемківською говіркою. Люди також постійно передавали предмети, які збагачували колекцію музею. У збереженні рідного допомагало створення на території музею пам'ятників жертвам таборів у Талергофі та Явожні, встановлення дошки, присвяченої відомим лемкам, чи збереження колекції хрестів із неіснуючих церков, експозицію з яких називали лемківською «стіною плачу». Сюди перенесли будинок сільської світлиці з Тиляви та давній вітряк з Вапенного. До музею потрапила і єврейська хата, в якій організували виставку, присвячену колишнім місцевим єврейським жителям. Що цікаво: уродженець Зиндранової, нащадок власників цієї хати професор Самуель Олінер у шкільні роки сидів за однією партою з Федором Гочем. У музей потрапили й пам'ятки, пов'язані з ромською спільнотою. Серед культурних ініціатив з'явилося й існує до нині свято «Од Русаль до Яна».

Від моменту створення музей постійно боровся з фінансовими проблемами. Краще було тоді, коли вдавалося укласти договори з органами самоврядування або державними музейними установами. Проте такі розв'язання ніколи не були тривалими, й проблеми поверталися. У 2019 році музей було внесено до списку Міністерства культури. Установа отримує кошти, які держава виділяє на функціонування нацменшинних організацій. Але й це не гарантує стабільності, оскільки цього року попри подорожчання майже всіх послуг фінансування було скорочено наполовину. Тому музей у 2023-му почав працювати з квітня і, як передбачає Богдан Гоч, завершить роботу в кінці вересня. Отже, ще є трохи часу, щоб у цьому році встигнути відвідати це важливе для лемківської культури місце.

Завершуючи свою доповідь, Богдан Гоч підкреслив, що зараз функція музею дещо змінюється. Оскільки залишилося мало об'єктів, які можна врятувати, зараз зосереджуються на реставрації й популяризації того, що вдалося зберегти протягом цих десятиліть. Завданням майбутнього є надрукувати й видати інформаційні матеріали про все, що досі зберігається в усних переказах і пам'яті старших людей, які, на жаль, відходять. Богдан Гоч переконує також, що керівництво музею зосереджуватиметься на збереженні й популяризації лемківської культури, так як робило це завжди, «відкидаючи в бік національні поділи, що зараз існують серед лемків».

Усю розмову та інші матеріали, що стосуються лемківської тематики, можна послухати на ютуб-каналі Карпатського товариства (Towarzystwo Karpackie). ●

Степан КОЛОСІВСЬКИЙ, член Управи Товариства Товариство

IV Загальноосвітнього ліцею в Лігниці

Оскільки про виникнення та діяльність Товариства IV Загальноосвітнього ліцею в Лігниці відомо ще не всім випускникам нашого ліцею, хочемо розповісти про деякі основні факти з історії цієї організації.

Ідея створення такого товариства вперше прозвучала на III З'їзді випускників, який проходив 26 вересня 1987 року з нагоди святкування 30-ліття ліцею. Письмове звернення в цій справі тоді підписало 120 учасників з'їзду. Однак політичні обставини того часу не сприяли втіленню в життя цієї ідеї. Справа зрушила з місця у 2002 році, коли було створено засновницькі комітети (у Перемишлі та Лігниці), які згодом діяли спільно. Улітку цього ж року в Лігниці 20-особовий оргкомітет прийняв ухвалу про створення нашої організації випускників під назвою Товариство IV Загальноосвітнього ліцею в Лігниці, статут та інші необхідні для реєстрації документи. Проте реєстраційна процедура тривала до червня 2006 року. За фактом судової реєстрації Товариство отримало юридичну суб'єктність.

1 липня 2006 року відбувся I З'їзд Товариства, на якому було обрано голову організації Стефана Ющак (випускник 1980 року). Під його головуванням Товариство активно долучилося до відзначення 50-ліття ліцею 7 жовтня 2007 року. За ініціативою Товариства Комплексу загальноосвітніх шкіл у Лігниці, частиною якого став IV ліцей, присвоєно ім'я Богдана-Ігоря Антонича. Товариство стало засновником прапора школи, який єднає всі покоління учнів, учителів та інших працівників нашого навчального закладу. Тоді теж відбувся VII З'їзд випускників та II З'їзд Товариства, на якому Стефана Ющак було переобрано головою. Управа організувала VIII З'їзд випускників, що відбувся 6 жовтня 2012 року (на 55-літ-

тя школи), та III З'їзд Товариства. Під час того з'їзду головою Товариства було обрано Адама Вевюрку.

7 жовтня 2017 року з нагоди відзначення 60-ліття ліцею відбувся IX З'їзд випускників. Тоді мав теж зібратися IV З'їзд Товариства, проте ювілейні урочистості не сприяли діловій атмосфері для проведення цих зборів, тож з'їзд формально не відбувся. Унаслідок цього, а також пізнішої пандемії в діяльності Товариства настав час застою. Відновлення роботи почалося 4 лютого 2023 року. Тоді було проведено засідання Ради, на якому її члени заслухали інформацію дотеперішнього голови про стан справ Товариства, а також школи після призначення нового керівництва. Було зазначено, що молодь з України зараз становить понад 90% серед учнів ліцею. На тому ж засіданні Адам Вевюрка склав свої повноваження. Новою головою Товариства Рада обрала Ольгу Подебри. До Управи увійшли теж Роман Калитка та Андрій Олійник – заступники голови, Андрій Кочанський – секретар (він же адміністратор фейсбук-сторінки IV Загальноосвітнього ліцею в Лігниці), Богдан Пецушок – скарбник, а також Степан Ющак, Адам Вевюрка, Марія Туцька і Степан Колосівський – члени Управи. Нова Управа провела вже кілька засідань, присвячених організації X З'їзду випускників та відзначенню 65-ліття нашого ліцею. Останній справі були присвячені теж дві зустрічі Управи з керівництвом і педагогічним колективом школи.

Відповідно до положень статуту, одним із завдань Товариства є підтримка дружніх зв'язків між вихованцями, збереження доробку та цінностей школи та всестороння допомога у виконанні її історичної місії.

Однією з форм втілення вказаних вище цілей є організація з'їздів випускників та участь у визначних подіях, які відбуваються у школі, всестороння підтримка й популяризація її доробку. З повним текстом статуту можна ознайомитись на сайті школи: zso4.legnica.eu. Варто додати, що Товариство здійснює свою діяльність завдяки членським внескам (зараз 100 злотих на рік). На сьогодні Товариство нараховує близько сотні членів. Сподіваємося, що завдяки нашому цьогорічному з'їзду ця кількість помітно зросте. Від кількості членів і зібраних сум залежить ефективність діяльності Товариства. Отже, не будьмо байдужими – єднаймося й допомагаймо. ●

Лігниця кличе нас!

Нашій Alma Mater – IV Загальноосвітньому ліцею в Лігниці – виповнилось 65 років.

Ліцей вистояв, хоч протягом свого існування не раз був під загрозою. Ця небезпека, на жаль, не зникла. Школа надалі потребує нашої підтримки та допомоги. Це, щоправда, вже не та школа, яку ми пам'ятаємо, але в юридичному та історичному сенсі вона залишається незмінною. У силу різних обставин (політичних, суспільних, демографічних) школа змушена була змінити керівництво, статут та характер. Зараз понад 90% учнів ліцею – це молодь з України, зокрема біженці, яким наша історія – не така близька, як нам. До того ж держава не хоче надати їм фінансування для навчання української мови, тому її зараз не вивчають. Ця молодь, однак, здебільшого знає українську (хоч не завжди нею користується). Та все ж в історичному та юридичному аспекті це та сама наша Alma Mater, і потрібно вірити, що ця молодь, попри всі проблеми, колись теж проникнеться духом нашого ліцею. Але треба їм у цьому допомогти.

Підтримки потребують і вчителі, які розуміють місію цієї школи та прагнуть її продовжувати. До речі, для виконання цих завдань діє Товариство IV Загальноосвітнього ліцею в Лігниці. Цій справі мають послужити заплановані Товари-

ством конкурси, стипендіальні програми та нагороди для учнів, які своїми досягненнями у навчанні, громадською чи художньою діяльністю збагачуватимуть історію та доробок ліцею. Поки намагаємося здобути для цього фінансування з інших джерел, спробуймо також зібрати кошти з-посеред випускників школи у формі пожертв на статутну діяльність Товариства. Особливо звертаємося до тих, хто не зможе приїхати на З'їзд Товариства, але відчуває потребу підтримати цю справу.

Отже, Лігниця – місто нашої молодості й наша Alma Mater, яка збагачувала нас знанням, а особливо відкривала нам красу українського світу зі всім його розмаїттям, КЛИЧЕ НАС! На свято, на зустріч, але також для того, щоб допомогти їй зберегти всі цінності, створені протягом 65-літнього існування.

Своєю присутністю на святі, присвяченому ювілею нашої Alma Mater, засвідчимо вірність тим цінностям та збереженню історичного доробку школи. Цьогорічний З'їзд випускників, який скликаємо на 22–23 вересня 2023 року, буде вже десятим в історії школи.

Згадаємо не тільки прекрасні дні й роки, але, може, теж повернемо нашій Alma Mater надію на подальше успішне існування.

Детальніша інформація про умови участі у З'їзді – в оголошенні на сторінках «Нашого слова» та на фейсбук-сторінці Товариства IV Загальноосвітнього ліцею в Лігниці. ●

- Товариство IV Загальноосвітнього ліцею в Лігніці разом з дирекцією та педагогічним колективом Комплексу загальноосвітніх шкіл №4 ім. Б.-І. Антонича в Лігніці запрошує випускників, членів їхніх родин та всіх, чиє життя пов'язане з історією нашого ліцею, на урочище відзначення його 65-літнього ювілею.

Свято проходитиме 22–23 вересня 2023 року в приміщенні школи (ul. Tarasa Szewczenki) та готелю «АДМІРАЛ» (ul. Bielańska), де відбудеться бал для учасників святкування та IV з'їзд нашого Товариства й післяз'їздівська зустріч із пісню при вогнищі.

Існує можливість замовити нічліг у готелі. Про участь у балі просимо повідомити до 31 серпня 2023 року, вплативши кошти (230 злотих за особу) на банківський рахунок:

Towarzystwo IV Liceum Ogólnokształcące w Legnicy

Nr konta: 43 1090 2066 0000 0001 0607 0365 Tytuł – «65-lecie IV LO».

На цей рахунок просимо теж сплатити членські внески (100 злотих на рік), указавши: tytuł – «składka członkowska».

Для оплат з-за кордону потрібно подати такі реквізити: IBAN: PL 43109 0206 6000 0000 1067 0365

Kod SWIFT: WBKPPPLPP Nazwa Banku: Santander Bank Polska SA

Adres Banku: Al. Jana Pawła II 17 00-854 WARSZAWA Polska/Poland

Закликаємо також усіх охочих до вplat на вищезгаданий рахунок: tytuł – «darowizna na cele statutowe w zakresie oświaty i wychowania».

Ці кошти буде призначено на Стипендіальний фонд та нагороди для учнів, які своїми результатами навчання та іншими досягненнями зберігають та продовжують історичний доробок і місію нашої ALMA MATER.

Детальну програму та інформацію про свято й з'їзд буде подано на фейсбук-профілі «Товариство IV Загальноосвітнього ліцею в Лігніці» (адміністратор групи – Андрій Кочанський) та на сторінці школи: zso4.legnica.eu.

Просимо передати інформацію про з'їзд однокласникам та всім зацікавленим.

- Українське історичне товариство в Польщі запрошує на IV Міжнародну наукову конференцію «Українці та їхні сусіди протягом віків: політика, економіка, релігія, культура і щоденне життя»

Перемишль, український Народний дім, 16 вересня 2023 р.

Конференція відбувається під патронатом почесного консула України в Перемишлі **Олександра Бачика**.

На конференції будуть представлені біля 60 доповідей дослідників в п'ятьох секціях. Науковці обговорять відносини українців з: поляками, росіянами, чехами, словаками, євреями, німцями, румунами, молдованами, угорцями. Окремі секції будуть присвячені різним аспектам акції «Вісла» та сучасній російсько-українській війні, а також міжкультурним відносинам. Повна програма на сторінці uitp.org.pl.

В суботу, 16 вересня, о 17:00 в українському Народному домі в театральному залі відбудеться нагородження заслужених осіб у справі збереження української історичної пам'яті медаллю Українського історичного товариства у Польщі «Сторож Пам'яті» та презентація найновіших усталень числа українських жертв польсько-українського протистояння 1939-1947 рр. на території сучасної Польщі, які представить **проф. Ігор Галагіда**.

Багата програма, кожний знайде щось для себе. Вхід вільний.

Оргкомітет конференції

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Slovo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny:** zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuczenko, redaktorzy – Igor Szerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemysł), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniński (Gładyszów). **Wydawca:** Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: <http://ukraincy.org.pl> **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Slovo” **Druk:** Drukarnia „Efekt”. Nakład 2100 egz. Pismo dofinansowane ze środków budżetu państwa Związku Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.

Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,

Konto bankowe dla wpłat w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Slovo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.: Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Statki wyrażają точку zoru autorów i nie mogą uosobliwiać oficjalną pozycję Ministra wewnętrznych spraw i administracji.

Фонд **Pro Musica Viva**
РОМАН РЕВАКОВИЧ Художній директор

25^{lat} **FUNDACJA**
Pro Musica Viva

ДНІ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ У ВАРШАВІ

ГОЛОВНІ ПАРТНЕРИ ФЕСТИВАЛЮ

MOST the MOST
razem my pokolenia

Dni Muzyki Ukraińskiej w Warszawie

03.09.2023 Неділя
год. 19:00

Фортепіанний речиталь

Концертна студія Польського радіо
ім. Вітольда Лютославського,
вул. Модзелевського 59

Виконавці:

Kyiv Piano Duo:
Олександра Зайцева
Дмитро Таванець

В програмі:

Твори в чотири руки та два фортепіано
Євгена Станковича, Золтана Алмаші,
Євгена Оркіна, Олега Безбородьки,
Богдана Сегіна, Михайла Шведа,
Мирослава Скорика, Геннадія Ляшенка,
Ігоря Щербакова, Богдани Фроляк,
Костянтина Віленського

ВХІД ВІЛЬНИЙ на концерт 3 вересня на підставі
вхідного квитка до завантаження з сайту

05.09.2023 Вівторок
год. 19:00

Хоровий концерт

Концертна студія Польського радіо
ім. Вітольда Лютославського,
вул. Модзелевського 59

Виконавці:

Анджей Косендяк – диригент
Wrocław Baroque Ensemble:
Александра Туральська, Альдона Бартнік –
сопрани
Данель Ельгерсма, Пьотр Олех – котратенори
Мацей Гоцман, Флоріан Крамер – тенори
Томаш Краль, Володимир Андрущак – баси

В програмі:

Микола Дилецький (1630?-1690?)
– „Реквіяльна літургія” для 8-голосного
хору
– „Воскресний канон” для 8-голосного
хору

www.pmv.org.pl

10.09.2023 Неділя
год. 18:00

Симфонічний концерт

Атріум офісної будівлі SENATOR,
вул. Белянська 12

Виконавці:

Ігор Лецишин – гобой (I гобоїст
The Kennedy Center Opera House
Orchestra у Вашингтоні, США)
Вокальний секстет proMODERN
Симфонічний оркестр NFM
Вроцлавської філармонії
Роман Ревакович – диригент

В програмі:

– Богдана Фроляк – Концерт для гобоя
з оркестром (прем'єра)
– Олена Ільницька – „До перемоги”
для вокального секстету та оркестру
(прем'єра)

Фінансова
підтримка

Dofinansowano ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
rozkładanych z Funduszu Promocji Kultury w ramach programu „Muzyki
narodowej przez Narodowy Instytut Muzyki i Tańca”

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

projekt współfinansuje
miasto stołeczne
Warszawa

za'KS
przejęty wydział

UKRAIŃSKI
DOM

ESTELL
REPERTORIUM I STOWARZYSZENIE ARTYSTYCZNE

Інформаційні
партнери

POLSKIE RADIO
DLA UKRAJINY

Radio dla Ukrainy

Квитки можна придбати в системі

та в касах перед концертом.

епрса.pl 519900cb95

Дизайн: Тетяна Казубек